

ПРИКЛАДНІ ЗАДАЧІ МОДЕЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Викладач: доктор фіз.-мат. Наук, професор, Козін Ігор Вікторович

Кафедра: економічної кібернетики, 5-й корпус ЗНУ, ауд.113

E-mail: ainc@ukrpost.net

Телефон:

Інші засоби зв'язку:

Освітня програма, рівень вищої освіти	Економічна кібернетика бакалавр					
Статус дисципліни	Нормативна					
Кредити ECTS 3		Навч. рік	2021-2122	Рік навчання	Тижні	16
Кількість годин 90		Кількість змістових модулів¹	4	3-й	Лекційні заняття – 20 Лабораторні роботи – 10 Самостійна робота – 60	
Вид контролю	<i>Іспит</i>					
Посилання на курс в Moodle[^]	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3685					
Консультації: 2 год на тиждень за розкладом	<i>кількість на тиждень, тривалість, формат (за розкладом, за домовленістю, особисто чи дистанційно)</i>					

ОПИС КУРСУ

Мета курсу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Прикладні задачі моделювання економічних процесів» є формування фундаментальних знань з розділів математики, які складають математичну основу сучасної економічної кібернетики (зокрема: апарату математичної логіки, комбінаторики, елементів теорії множин та нечітких множин), є інструментарієм дослідження, аналізу та моделювання економічних систем і процесів.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У разі успішного завершення курсу студент **зможє:**

- демонструвати розуміння: основних означень та алгоритмів курсу;
- проводити аналіз та декомпозицію тверджень з використанням апарату математичної логіки;
- використовувати загальне поняття теорії алгоритмів;
- будувати схеми логічного виводу;
- самостійно вирішувати питання аналізу, побудови простих математичних моделей економічних систем

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК-04 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу СК-15 Здатність використовувати математичні методи для розробки економіко-математичних моделей в економічних дослідженнях.	Репродуктивні методи (лекція, пояснення, робота з методичними матеріалами). Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми). Дискусійні методи.
ПРН-08 Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач. ПРН 21 Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.	Методи контролю і самоконтролю: усний, письмовий. Самостійно-пошукові методи (лабораторна робота). Контрольні заходи: – захист лабораторних робіт; – теоретичне тестування за кожним розділом; – залік.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани семінарських занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань розміщені на платформі Moodle:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=3685>

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

Поточні контрольні заходи:

Поточний контроль здійснюється у вигляді лабораторних робіт за темами та вигляді коротких тестувань (10 питань). Передбачено 6 лабораторних робіт, кожна з яких оцінюється в 8 балів та 2 тестових завдання по 6 балів. Тестування проводяться в системі Moodle.

Підсумкові контрольні заходи:

Підсумковий семестровий контроль складається з двох частин

- 1. Індивідуальне завдання за темами з заданого переліку тем. Максимальна оцінка – 20 балів*
- 2. Підсумковий тест (Moodle) або опитування – Максимальна оцінка – 20 балів*

Контрольний захід			Термін виконання	% від загальної оцінки
Поточний контроль (max 60%)				
розділ 1	Змістовий модуль 1	Лабораторні роботи 1-2 Опитування	За розкладом занять	16
	Змістовий модуль 2	Лабораторна робота 3 Тестування	За розкладом занять	14
розділ 2	Змістовий модуль 3	Лабораторні роботи 4-5 Опитування	За розкладом занять	16
	Змістовий модуль 4	Лабораторна робота 6 Тестування	За розкладом занять	14
Підсумковий контроль (max 40%)				
<i>Підсумковий тест або/та опитування</i>				
Разом				100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)		
E	60 – 69 (достатньо)	3 (задовільно)	Не зараховано
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Тиждень і вид заняття	Тема заняття	Контрольний захід	Кількість балів
Змістовий модуль 1			
Тиждень 1 Лекція 1 Лабораторна робота 1	Математичне моделювання – основа дослідження природних, технічних, економічних явищ та процесів.	Лабораторна робота 1	8
Змістовий модуль 1			
Тиждень 2 Лекція 2 Лабораторна робота 2	Розробка математичної моделі економічного	Лабораторна робота 2	8

	процесу. Приклади розробки моделей: модель організації рекламної компанії.		
		Змістовий модуль 2	
Тиждень 3 Лекція 3 Лабораторна робота 3	Математичні моделі на графах.	Лабораторна робота 3	14
		Змістовий модуль 2	
Тиждень 4 Лекція 4 Лабораторна робота 4	Моделі динамічного програмування і моделі теорії розкладів.	Тестування Лабораторна робота 4	8
		Змістовий модуль 3	
Тиждень 5 Лекція 5 Лабораторна робота 5	Ігрові моделі. Задача хеджування ризиків.	Лабораторна робота 5	8
		Змістовий модуль 4	
Тиждень 6 Лекція 6 Лабораторна робота 6	Еволюційне моделювання.	Лабораторна робота 6	14

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

Основна

1. Зайченко Ю.П. Исследование операций / Ю.П. Зайченко. – К. : Слово, 2018. – 352 с.
2. Кутковецький В.Я. Дослідження операцій : [навч. посіб. для студ. вузів] / В.Я. Кутковецький. – К. : ВД "Професіонал", 2014. – 212 с.
3. Ульяновченко О.В. Дослідження операцій в економіці : [підруч. для студентів вузів] / О.В. Ульяновченко. – Харків : Гриф, 2018. – 323 с.
4. Скобцов Ю.А. Основи еволюційних обчислень : навч. пособ. / Ю.А. Скобцов. – Донецьк : ДонНТУ, 2018. – 326 с.
5. Исследование операций в экономике : учеб. пособ. для вузов / [Н.Ш. Кремер, В.А. Путко, И.М. Тришин, М.Н. Фридман ; под ред. проф. Н.Ш. Кремера]. – М. : ЮНИТИ, 2015. – 407 с.

Додаткова:

1. Гэри М. Вычислительные машины и труднорешаемые задачи / М. Гэри, Д. Джонсон. – М. : Мир, 1982. – 245 с.
2. Сухарев А.Г. Курс методов оптимизации / А.Г. Сухарев, А.В. Тимохов, В.В. Федоров. – М. : Наука, 1986. – 328 с.
3. Карманов В. Г. Математическое программирование : учеб. пособ. / В.Г. Карманов. — [3-е изд., перераб. и доп.]. — М. : Наука. Гл. ред. физ.-мат. лит., 1986.— 288 с.
4. Кузнецов Ю.Н. Математическое программирование : учеб. / Ю.Н. Кузнецов, В.И. Кузубов, А.Б. Волощенко. – М. : Выш.шк., 1980. – 302 с.

5. Шарапов О.Д. Системний аналіз : навч. посіб. / О.Д. Шарапов, Л.Л. Терехов, С.П. Сіднев. – К. : Вища школа, 1993. – 303 с.
6. Интрилигатор М. Математические методы оптимизации и экономическая теория / М. Интрилигатор ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1975.
7. Акофф Р.Л. Планирование будущего корпорации / Р.Л. Акофф ; пер. с англ. – М. : Прогресс, 1985. – 326 с.
8. Акофф Р.Л. Искусство решения проблем / Р.Л. Акофф ; пер. с англ. – М. : Мир, 1982. – 224 с.

Інформаційні ресурси

1. **Введение в математическое программирование** [Електронний ресурс]. Режим доступу <http://www.intuit.ru/department/mathematics/mathprog/1/>
1. Жураковський Ю.П., Полторак В.П. Теорія інформації і кодування: підруч. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1075_12684869.pdf.
2. Марченков С.С. Основы теории булевых функций: учеб. пособ. Электрон. текстовые данные. URL: <http://www.iprbookshop.ru/24270>. ЭБС «IPRbooks».

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ²

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перепарафразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див. на Moodle: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=103857> Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу).

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перекладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (тестів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перекладання.

Комунікація

² Тут зазначається все, що важливо для курсу: наприклад, умови допуску до лабораторій, реактивів тощо. Викладач сам вирішує, що треба знати студенту для успішного проходження курсу!

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесії розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж тижня, або на чергові консультації.

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ainc@ukrpost.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2020-2021 рр.

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2020-2021 н. р. (посилання на сторінку сайту ЗНУ)

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до *Положення про організацію та методу проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається *Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються *Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється *Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті*: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються *Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: *Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; *Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ*: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): <https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvasik54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocnu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>